

Barbara Hieng Samobor, umetniški vodja MGL Ne predstavljam si sebe v gumijastih škornjih, kako ukazujem in tolčem

Patricija Maličev

Barbara Hieng Samobor je študijska leta na AGRFTV zaključila z režijo Cankarjevega *Pohujšanja v dolini Šentflorjanski* in dobila študentsko Prešernovo nagrado. Kot svobodna umetnica je režirala v SNG Drami, MGL-ju in kranjskem Prešernovem gledališču. Potem je kar nekaj let delovala kot programska direktorica Lutkovnega gledališča Ljubljana, od leta 2007 pa je direktorica Mestnega gledališča ljubljanskega, ki to sezono praznuje šestdesetletnico.

In to je bil tudi povod za pogovor, čeprav so se besede često zasukale tudi v njeno odraščanje in zorenje v umetnico ter v zasebnost družine Hieng in sobivanje z možem, prvakom ljubljanske Drame, Igorjem Samoborjem. »Od njega se še vedno učim,« je povedala nekaj minut po tistem, ko se je s kolesom, vračajoč se domov, za nekaj minut ustavil v lokalu, kjer je potekal intervju. Sinerģija, pristna in redko značilna za zakonca z daljšim stažem, je bila ob naključnem srečanju več kot očitna. A začnimo s teatrom.

V kakšnem odnosu sta trenutno MGL in Barbara Hieng Samobor?

Moj odnos do tega gledališča je čustven. Prvič: vzeli so me za svojo. Občutek je dober. Navdihujoč. Drugič: z MGL so povezana vsa moja prva gledališka doživetja. Sprenevedavo bi bilo tudi tajiti spomine na sodelovanja Lojzeta Filipiča in mojega pokojnega očeta. Kolikor vem, mu je oče dajal v branje sproti, še med nastajanjem iger, analizirala sta kos po kos. Jaz sem tedaj bila otrok, a zdi se mi, da sem kar velikokrat prisluškovala. Očitno me je zanimalo. Jovanovičeva uprizoritev *Osvajalca* in Korunova postavitev *Izgubljenega sina* sta bili za vzpon MGL-ja precej odločilni. Tega ne bi mogla govoriti tako suvereno, če o resničnosti mojih trditev

ne bi pričali dve vreči nagrad.

Ste ti predstavi gledali?

Osvajalca ne, ker sem bila še premajhna. Gledala sem ga kasneje, na televiziji. *Izgubljeni sin*, to pa je bila moja prva gledališka premiera. Predstava mi je bila všeč, a sama sebi sem si bila všeč še bolj. Nosila sem čevlje z visokimi petami in bila po lastnem mnenju na najboljši poti, da v lepoti prehitim celo Mileno Zupančič. No. Tako je to bilo takrat. Danes me seveda navdihuje dejstvo, da sedim na Filipičevem stolu. Mislim podobno kot še mnogi kolegi: da so osnovni standardi kvalitetnega oblikovanja repertoarja še vedno vezani na izhodišča tega legendarnega dramaturga. Če odmislimo vse ostalo, gre za človeka, ki je mnogo pred iznajdbo interneta v nekaj mesecih izsledil, prevedel in uprizoril evropsko ali ameriško noviteto. MGL je od nekdaj in celo v svojih najbolj »zlatih« obdobjih trpelo neke vrste diskriminacijo, češ, vi kljub vsemu niste predmet nacionalnega interesa ... Ustanovitelj MGL-ja je namreč mestna občina Ljubljana. Kasneje se je tej formalistični ločnici pridružila še oznaka – komercialno naravnano gledališče. In če kaj, potem bi v svojem mandatu želela izkoreniniti ta pavšal. Vesela reč, ki pa tudi že od nekdaj spremlja MGL, so velikanske množice gledalcev.

Zakaj je veseloigre treba takoj enačiti s komercialo?

Beseda veseloigra ima nekoliko folkloren prizvok in morda sploh ne spada v naš »turbo« čas. Kot režiser po stroki vem, da je dobro komedijo najteže narediti. Dobra komedija je nekaj tako redkega in težko dosegljivega, da cenim tiste, ki to znajo in zmorejo. Cenim takšne ustvarjalce in njihovo delo z veseljem dam na repertoar. Razcvet slabega okusa, primitivnosti, vulgarnosti in amaterizma, ki seveda je do neke mere na pohodu v Sloveniji, je pa strašljiv. Proti temu se ne gre boriti z govorjenjem, temveč samo s predstavami, ki so dobre. Nimam drugega odgovora.

Torej ne gre reči, da je MGL imel vedno lahkotnejši repertoar?

V določenih obdobjih ga je nedvomno imel. To je dokazljivo. Imel pa je tudi zelo ambiciozne in uspešne poskuse. Ti nam morajo biti v navdih. Meni prav gotovo so.

Zadnjih nekaj sezon se je repertoar osvežil ...

Za nazaj težko govorim. Ob nastopu službe sem napovedala, da bom nekoliko zaostрила repertoar, in sem tudi ga. Nismo pa s tem pogubili publike, kar me še posebej veseli. Določen odstotek gledalcev se je zamenjal, številke pa so ostale enako visoke.

Kako bi opredelili razlike med MGL-jem, ljubljansko Dramo in Slovenskim mladinskim gledališčem?

Uf, na to vprašanje želim odgovoriti zelo pavšalno. Drama uprizarja veliko klasike. MGL že šestdeset let skrbi za čim več novitet. SMG omogoča projekte, od katerih so mnogi raziskovalne, »butične« narave. Opažam seveda, da se prav vsi trudimo razpirati možnosti, tu in tam porušimo kakšno ograjo, ki nas je pričela motiti. In namesto nje postavimo most.

Rekli ste, da ob jubileju ne boste delali proslave, temveč predstave skozi vso sezono.

Tako je, nobene proslave ne bo. Sezona pa je v celoti sestavljena tako, da naslovi, teme, sodelavci in vse ostalo vzpostavlja asociativne dialoge z nekaterimi najbolj pomembnimi postajami te šestdesetletne zgodovine. Nekaj naslovov se kar direktno ponovi. Predvsem seveda Ostrovskega *Nevihta*. V režiji znamenite Marije Nablocke je bila to prva predstava Mestnega gledališča. Gre za čudovit star tekst, ki bo v režiji Jerneja Lorencija prav gotovo dobil čisto nov lesk. Repertoar je veliko bolj slovanski, kot smo jih trenutno vajeni v Sloveniji.

Kakšna direktorica ste?

Skrbna.

O vas ne kroži veliko tračev.

To pa ni nujno dobro. Lahko je namreč rezultat povprečnosti ... Slovenskega malikovanja povprečnosti pa ne maram preveč.

No. Morda pa je vendarle povezano s tem, da sem na delovnem mestu prijazna. Ljudi, stvari, konstelacije imam ves čas v glavi. Čutim odgovornost. Skrbim. A je treba tudi lepo po pravici povedati: če me kdo izda, zamerim.

Zamerite v kakšnem smislu?

Zamerim na primer, kadar me na cedilu pusti kdo od tistih, na katere sem se zanesla. Zamerim površno narejeno vlogo. Zamerim režiserju, ki »zafura« projekt, ki naj bi bil osrednja točka repertoarja. Zamerim neis-

krenost. Najbolj pa zahrbtnost. Rada imam frontalnost. Igor, moj mož, me velikokrat vpraša: »A si v službi res tako *open*?« Mi-slim, da sem res ... S tem ansamblom živim v dobrem in slabem. Sprejeti me morajo tudi v trenutku šibkosti. Saj zato smo vendar v skupinah – da si pomagamo. Mandat peljem tako, upam, da sem na pravi poti. Ne predstavljam si sebe v gumijastih škornjih, kako ukazujem in tolčem ...

Nekaj časa se je govorilo – vzemite to napol v šali –, še posebej v času odhoda prejšnjega ravnatelja SNG Drame Janeza Pipana, da boste vi direktorica MGL-ja, vaš mož, igralec Igor Samobor, pa bo prevzel vodenje SNG Drame ...

(smeh) Vem za to. Oba veva za te špekulacije. No, ne vem. Z Igorjem sva se pogovarjala o tem in se strinjala, da bi to bilo precej komično, dva direktorja eno ulico stran ... Človek na mojem delovnem mestu mora v celoti upoštevati načela higijene. Da ne lazimo drug po drugem. Podprimo se drugače. Sama zelo potrebujem podporo svojega moža, ko sem v stiski. Toda so stvari, poslovne, ki niso za v domačo kuhinjo ... Zdelo bi se mi smešno. Bile so že situacije, ko so ljudje prodirali v parih in v trojkah, toda to se mi res ne zdi način.

Bi podobno sestavila repertoarje?

Drugače vam bom odgovorila: če bi se moj mož odločil, da se poteguje za omenjeno mesto direktorja, bi najprej zelo protestirala. On je drugačne sorte, za vsako nalogo dobesedno izgoreva, mislim, da se kot vodja ne bi znal varovati stresa. Na splošno se mi zdi takole: čeprav doma tega ne počneva prav pogosto, bi se kot dva direktorja mogoče celo kregala ... kaj pa vem. Med gledališkimi hišami mora biti neka napetost, spoštujemo se med seboj, privoščimo si uspeh. Toda neka zdrava tekmovalnost mora biti. Kakšne bolj sofisticirane projekcije ne morem narediti. Ne znam si tega predstavljati, enostavno ne sprejemam te možnosti, ker bi to morda vendarle pomenilo podobne rešitve ... podobno mentaliteto repertoarja. Kaj pa vem. Dovolj o tem.

V nekem obdobju je veljalo, da je en režiser, pa čeprav samo projektno, od SNG Drame ali MGL-ja ... Danes lahko v eni sezoni režira tako pri vas kot v Drami, v SMG.

K sodelovanju sem vedno vabila režiserje, ki so se mi zdeli kvalitetni. To je edino merilo.

Katere?

Ne bom naštevala imen, ker bi komu nehote naredila krivico. Moj okus je mogoče razbrati iz mojih dosedanjih treh repertoarjev. Nekaj imen še manjka, a prihajajo na prvi tir v najkrajšem možnem času.

Ženske?

Sem zagovornica tega, da ženske obravnavamo enako kot moške. To mi pravi zdrava pamet in v mojih repertoarjih so ženske zastopane tam, kjer mislim, da bi morale biti ženske. Bolj zanimivo se mi zdi na vaše vprašanje navezati naslednje: vsak režiser, vsak markanten avtor ima ponavadi neko temo, ki jo raziskuje skozi obdobje dveh, treh sezon, medtem ko režira tu in tam. Kot umetniški vodja se moram torej sama pri sebi odločati, kako se bom vključila v ta njegov vsebinski opus, sočasno pa ohranila svoj repertoarni koncept in avtonomnost. Okrog tega imam pogoste razmisleke in tudi odkrite pogovore z režiserji.

Kdaj ste nazadnje režirali?

Pred štirimi leti. Režiram takrat, ko sama pri sebi najdem moralno iztočnico, ko imam občutek, da sem na vrsti. Tistim, ki so spodaj na odru, precej zavidam. Toda trenutno sem predvsem direktorica. Če je vrsta ljudi, ki čakajo na delo, dolga, potem seveda z muko najdem termin za angažiranje same sebe. Mislim, da je na tri do štiri leta opravičljivo.

Že imate tekst, ki ga bi režirali?

Imam. Našla sem ga pred nekaj meseci.

Bi režirali katerega od očetovih tekstov?

Raje ne. Glede tega sem sramežljiva. Saj vidite, da smo se njegovim igram izognili tudi v jubilejnem repertoarju. Zdelo se mi je, da bi bila nekonstruktivno čustvena in izpostavljena. Kolegice dramaturginje so moje argumente sprejele. Sploh pa je Janez Pipan pred nekaj leti uvrstil *Osvajalca* v repertoar ljubljanske Drame. To je bilo pomembno. Polič, Jovanović in Hieng so bili spet skupaj.

Ste kot hči Andreja Hienga imeli več ugodnosti v karieri ali ravno obratno?

Brez dvoma mi je v startu ime večkrat škodovalo, kakor koristilo. Na začetku kariere so me nekateri ob vsaki večji priložnosti obtoževali preskakovanja vrste. Ah ja ... to ni moglo biti res. Hienga si ne predstavljam s telefonom v roki. Na mojo dosedanjo delovno pot pa so bistveno vplivali vsaj trije ljudje. Prvi je pokojni Igor Lampret, ki mi je takoj po diplomi zaupal nekaj zaporednih režij v ljubljanski Drami. Redko se zgodi, da bi mlad človek imel prvo priložnost kar v največjem gledališču. Delala sem na primer Brechtovega *Puntilo* z Ivom Banom v glavni vlogi! Potem sem nekaj let dobivala ogromno ponudb za režije, več kot sem jih sploh lahko sprejela. Nakar so me z enako strastjo – kar je za Slovence značilno, v mojem primeru je bil za likvidacijo še posebej

zaslužen en sam kritik – umaknili, skoraj uničili. Takrat je bil sin star nekaj mesecev, spomnim se, da smo zelo težko živeli, tudi Igorjeva plača je bila majhna. Potem sem nekega dne nesla svojo otroško igro na radio in tam je sedel moj drugi dobrotnik, Aleš Jan, in me povabil v službo. Štiri leta sem bila v dramskem programu na radiu. Zanimivo pa je tole: v trenutku, ko sem dobila službo, moževi plači dodala svojo in mi iz oči ni več sijal strah, sem začela spet dobivati režije v teatru. Slovenci smo precej nagnjeni k temu, da ljudi, ki jim gre slabo, hitimo do konca poteptati. Moj tretji dobrotnik je Ignac Šunjić, legendarni direktor Lutkovnega gledališča, ki me je dobesedno prišel iskat na radio in me odpeljal v LGL, kjer sem bila sedem let umetniški vodja. Šunjić je človek, ki je ogromno ljudem naredil življenjske usluge. Zame je in ostaja moj učitelj, mentor.

Kaj je pomenilo odrasti v družini Hieng?

Ah, to je čustveno vprašanje. O tem težko govorim. Starša sta Katarino in mene vzgajala izrazito mehko, spoštljivo, a obenem zahtevno. Svojo morebitno samozavest dolgujem »armaturi«, ki sta jo tako ustvarila. Živeli smo skromno, oče je pisal na kuhinjski mizi, lastno je imel šele proti koncu življenja. Honorarji so (najbrž) včasih prišli, včasih pa tudi ne. Denar za sproti je bil iz mamine plače. Najina mati je bila nežna blondinka, živelja je za materinstvo. Oče je bil po vseh merilih »faca«. Precej zahteven glede izobrazbe. Ne morem ju takole na hitro opisati. Bom kar nehala. Oficielna žalovanja so daleč za nami, a zelo ju pogrešamo. Včasih me več kot do solz razjezi dejstvo, da Filip, Erik, Ana in Peter, naši otroci, ne morejo do njiju.

Vaš oče je imel doma obešeni dve fotografiji, Flauberta in Prousta ...

Stanovanje je bilo polno reprodukcij in fotografij. Spomnim se, kako me je jemal s seboj v knjigarno Konzorcij, kjer sva iskala knjige z reprodukcijami. Takrat namreč ni bilo veliko knjig iz tujine. Potem jih je izrezal in dal uokviriti. Velikokrat premišljuje – moj oče je imel rad informacije, knjige, televizijo ... Če bi doživel internet, ga gotovo cela leta ne bi bilo iz sobe. Izgubil bi se na ulicah interneta in vzklikal od navdušenja.

Katera leta so bila za vas formativno odločilna?

Mislim, da je bilo najpomembnejše obdobje tisto, v katerem so me najtežje prenašali, leta pubertete. Okolici sem se

verjetno zdela grozna, razdiralna, povlečena vase ... Še zdaj pa opažam, da določene asociacije, razmišljanja, tudi občutki za to, kaj bi želela v življenju, predvsem pa poznavanje življenja, so od takrat. Niso se spremenili. Zdaj, ko sem odrasla, s službo, otroki, odgovornostjo itd., včasih rinem kot krt po svoji luknji, ugotavljam, da nimam časa, da bi do vsega vzpostavila distanco. To so dnevi rudarjenja. To, da si vzamem egoistične trenutke, ko se ukvarjam samo s seboj – to vendarle še zmerom potrebujem. Spomnim se, kako sem si včasih med odraščanjem, ko je tako in tako šlo vse narobe, zavrtela kakšno glasbo in ta muzika je šla vame in v meni v hipu zgradila neko veliko upanje, občutek, da bo šlo, da bom na koncu zmagala ... Kisik.

Kaj ste poslušali?

Največkrat Doorse. Pa Milesa Davisa. Pa Beethovna. Pa ... Zgornjega ne razumite kot hvalnico moji puberteti. Slutim, da me je bilo res težko prenašati. A neka temeljna spoznanja so vendarle od takrat.

Ste bili v družbi tip liderja?

Ne bi rekla. Vedno sem se družila s fanti in ob njih ne moreš biti klasični lider. Najboljše prijateljice so me velikokrat izdale – res govorim v jeziku pubertetnice (*smeh*) –, zato sem se odločila za fantovsko družbo. Z njimi mi je šlo bolje.

Zanimivo pa je, da imam zdaj kar nekaj zelo dobrih prijateljic. Morda je bil pa problem na moji strani? Napredujem.

Vas je moška družba naučila kaj, česar vas ženska ne bi?

Seštevek tega, da sem imela pametnega starega očeta in pametnega očeta, fino fantovsko družbo in pametnega moža, je, da sem zelo zaupljiva do moškega spola. Redko sem tudi doživela, da bi mi škodoval moški. Žal so to res bile večinoma ženske.

Zanimivo.

Moram kar po pravici povedati.

Se strinjate, da imamo v Sloveniji zelo dober teater?

Se. Zelo. Imamo veliko izvrstnih igralcev in precej izvrstnih režiserjev.

Umetniški vodje in direktorji torej nima-

jo nikakršnih zaslug?

Predstave je treba gledati posamezno in dobre predstave so rezultat kvalitetnega dela. Bistvo gledališča je igravec. Ob igralcu so tu močan režiser, dramaturg, scenograf in drugi sodelavci. Vsi ostali smo tretja linija. Trenutno sicer obstaja nevarnost, da se bodo nekatere poetike začele vrteti okoli lastnega repa. Tukaj pa igramo, po mojem, veliko vlogo umetniški vodje.

Je poleg stvari, ki so povezane z ljubeznijo do družine, moža in otrok, pri vas vsa sreča in radost vezana na gledališče?

Veste kaj, po resnici povem, da dajem družini prednost pred vsem. Gledališče in družina – tega sploh nikoli ne primerjam. To dvoje je ločeno. Po drugi strani je pa res, da sem se poročila z igralcem in so se stvari do neke mere vendarle prepletle. Igor ni le moj mož, ampak je tudi moj učitelj. To, da res veliko vem o igranju, igralcu, je skoraj v celoti njegova zasluga. Pa da ne boste mislili, da me sistematično dresira (*smeh*) ... Gre za opazovanje. Ko Igor dela, ko pripravlja vlogo, lahko ves čas opazujem. Imamo pa navado: ob odhodu na dopust prekinemo pogovore o teatru.

Se tega držite?

Se. Imamo namreč tudi kazen, sicer bi z Igorjem ves čas brbljala. Ne gre samo za higieno, temveč tudi za sistem počivanja.

Kaj se zgodi v srcu, če rečem gledališče?

Trenutno se srce stisne od strahu. Grozijo nam s takimi in drugačnimi »krčitvami«. ■

» Velikokrat preišlujem – moj oče je imel rad informacije, knjige, televizijo ... Če bi doživel internet, ga gotovo cela leta ne bi bilo iz sobe. Izgubil bi se na ulicah interneta in vzklikal od navdušenja.

Stran / Page: 24

Doseg / Reach: 125000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1589 cm²

5 / 5

